

nogen, stellen en

in het Paradijs
zonde in volen
en Eva op dat
a verzonken zijn

poit meer sprake
te als geestelijke.
ien geboren kun-
oals wij die nu
n. Allerlei goede-
mensen, hoe-
mogen smaken,
ar geweest zijn,
ene menselijke

eld.
r Adam en Eva
lle kracht, toen
stonden en van

erden van jaren
ederen voorzien,
nsche menschen
n van miljoenen
uven door. Hij
ereld hen doen
nte, en zooveel
veraangenaming

rd, ook door de
rd vervloekt om
at het voort. In
zijn brood eten
igvuldigen uwe

t hun toen, en
r wij gelooven,
geheel vrij ge-
jaren een ook
n voor hen ge-
ij op het eigen
ds vloek waren
wigen verderfs.
n Eva rust het
Aller menschen
its mogelijk ge-
i zoover daarop.
m gespaard, en
ige menscheid
en worden, en

ikt, of Eva, of
allen menschen

volkomen ver-

ad nog eeniger-

iets goeds van

aan Gods kant

?

grooten van
groot in zijn
; groot in het
zijn wachten
bezetten zou
was hij groot
ijn naam was
die zijn volk
Sterk in het
zwak in het

taels heerlijk-

hij. Geen, die
hij. Wilt ge
en graag een
— zie naar
vid regeert.
n blijven aan
— de vrouw
ing voor alle
hen, wanneer
geregistreerd
n den Zone
nert ons de
is. Zij vraagt
ing kan zijn,
Of David nu
atisch vorst?
n! Want de
t de rechten
andhaven.
ische koning
Hoe hij ruw
en zich ver-
r getrouwste
zo deed een
welijke over-
veel schuld
een schande-

Is dat gespaard worden van Adam en Eva, en dat geboren worden der overige menschen, en dat ontvangen door allen van menigerlei goederen en genietingen, ook tientallen van jaren, en voor de menschen uit den eersten tijd zelf honderden van jaren, genade te noemen? Het antwoord op die vraag zal wel afhankelijk zijn van het begrip, dat wij in het woord genade beluisteren. Wanneer we met dat woord genade enkel bedoelen: door den mensch niet verdiend, ja ook verbeurd, dan zeer zeker kunnen we hier spreken van genade. Want geen menschenkind kan eenige aanspraak op die sparring, of ook zelfs maar op een teug koud waters, doen gelden. Niemand heeft van eigen kant recht op iets goeds. Zelfs reeds vóór den val, in den staat der rechtvaardigheid, miste de mensch in zichzelf recht op de genieting van Gods gaven. Gods goedheid schonk hem die, hoewel de mensch krachtens Gods toezegging aanspraak op 's Heeren gunstbewijzen maken mocht, wanneer hij volkomen in Gods wegen wandelde. Maar na onzen zondeval en bij onze verdorvenheid is alles goeds, dat God ons schenkt, door ons zelfs geheel verbeurd. Maar sluit het begrip genade niet meer in zich, dan alleen de gedachte van het onverdiende en verbeurde?

Denken we eens aan de afgefallen engelen, de duivelen.

Zij hebben gezondigd en zijn voor immer reddeloos verloren. God heeft geen weg van behoud en herstel voor hen gebaad. Hun aller vonnis is onherroepelijk. Zij gaan allen, zonder ook maar ééne enkele uitzondering, in den pool des vuurs, waarvan Openb. 19:20 en 20:10 en 14 spreken. Maar, hier hebben we al het probleem te dezer zake; zij zullen daarin geworpen worden. Zij zijn er nog niet in neergestort. Aan het eind der dagen wacht hen dat verschrikkelijk lot. Zij huijveren daarvoor. Want toen de Heere het legioen duivelen uit den ongelukkige in het land der Gadarenen uitwerpen zou, vroegen deze geesten Hem, hen niet in den afgrond te zenden, Luc. 8:31. Daarvoor vreesden zij dus als voor een nog verschrikkelijker toestand, dan waarin zij toen verkeerden. Zij wilden nog liever in zwijnen varen, vs. 32. Zij hadden dus toen een lichter lot, dan zij na den jongsten dag voor eeuwig zullen dragen. Zij hebben nu meer vrijheid van beweging, zijn nog niet opgesloten in den afgrond met alle hunne mededivelen en de verloren menschen. De toorn Gods grijpt hen in dezen tijd nog niet zoo vreeselijk en vol aan, als dat eenmaal en dan eindeloos zijn zal in de strafplaats van den pool des vuurs.

Dat uitstel van het dragen dier zwaardere straf wordt allen duivelen, ook hunnen overste, den duivel, satan, of Beëlzebul. En dat gewordt hun honderden en duizenden van jaren, al de eeuwen sedert hunnen val tot aan het eind dezer wereld.

Waarom geeft God hun dat uitstel en die verlichting? Hebben zij zich die waardig gemaakt?

Is er bij hen nog hoop op bekeering en herstel, althans bij sommigen van hen? Kan er nog eenige gedachte voor hen zijn van ook maar de geringste wending ten goede, hetzij in hun innerlijk bestaan, hetzij in hun toestand of lot?

Gods openbaring spreekt daar niet van, maar de Heilige Schrift doet ons wel weten, dat het met en voor de duivelen van kwaad tot erger gaat.

Wanneer de duivel duizend jaren in den afgrond weggesloten is geweest, zoodat hij de volkeren niet konde verleiden, maar daarna weer losgelaten wordt, blijkt hij niet tot bekeering gekomen te zijn, maar gaat

lijjk machtsmisbruik geweest toen hij deze vrouw tot zich komen liet en haar man Uria door list en onder schijn van recht den dood injoeg.

Uria! En dan herinnert ge u hoe deze man, behoorend tot Davids lijfwacht, door David op alle mogelijke manieren bewerkt wordt om zich uit te geven voor den vader van het te verwachten kind. En het moest ergernis wekken, dat een koning, die toch niet voor niets in Sauls plaats gekomen is, nu zelf in Sauls zonde viel (n.l. de wet der theocratie schenden) en trappen durfde op het huwelijksgeleuk van een man en een dochter van zijn volk. Een vorst, die zich publiek zóó vergaf, gaf aan het volk een heel slecht voorbeeld en misbruikte zijn positie voor het plegen van geweld. Want hoe hooger plaats men inneemt, des te voorzichtiger moet men leven.

Door zoo te handelen heeft David zelf de grondslagen gelegd van de Absaloms-revolutie.¹⁾

En het is zoo duidelijk als de dag, dat zóó'n koning toch werkelijk niet in staat is om 's Heeren volk te regeeren in gerechtigheid.

De vrouw van Uria! Maar door David zich wederrechtelijk toegeëigend. En deze man is nog wel de gezalfde des Heeren, de drager van de belofte van den grooten Davidszoon; van den Messias, Die Zijn volk bevrijden moet van alle vijanden. Deze David en deze vrouw van Uria zijn een ergernis en een dwaasheid voor ieder weldenkend mensch.

Op deze manier is de genade-heerschappij des Heeren in het huis van David tot een spot en aanfluiting gemaakt. Een caricatuur van wat God bedoelde.

Maar dan komt ook 's Heeren oordeel door Nathan! Op Davids daad stond onder Israël de doodstraf. Maar, zegt nu Nathan, de vader blijft leven, maar deze zoon van David zal in zijns

hij uit om de volkeren te verleiden, die in de vier hoeken der aarde zijn, en doet zo opkomen op de breedte der aarde, en de legerplaats der heiligen omringen, tot den strijd tegen God en Zijn volk. Dan echter daalt vuur van God uit den hemel, dat die menigte verslindt, en de duivel, die hen verleide, wordt geworpen in den pool van vuur en sulphur, Openb. 20:1-10.

In geen enkel opzicht kan er ten aanzien van de afgefallen geesten sprake zijn van beterschap, zoomin naar geaardheid en doen, als naar toestand en lot.

Toch hebben zij duizenden van jaren uitstel van het lijden der vreeselijke wrake, die hen eens voor eeuwig zal benauwen, en is daar al dezen tijd voor hen zekere verlichting van oordeelszwaarte.

Waarom?

Niet omdat zij daarop eenigszins aanspraak zouden kunnen laten gelden, zelfs niet vanwege mogelijke vooruitgezichte verandering ten goede in hun binnenste. Dat uitstel en die verlichting geworden hun onverdiend en door hen geheel verbeurd.

God verleent hen die uit eigen vrijen wil.

Maar kunnen we hier spreken van genade?

Deelen ook alle de duivelen gedurende den ganschen duur van dit wereldbestaan nog in de genade Gods?

Zij hebben uitstel van volle strafflijden, dat eerst met het eind dezer wereld over hen komt. En zij genieten zekere verlichting van oordeel tijdens dezen wereldloop. En zij hebben hunnerzijds daarop ook niet het minste recht, niet de geringste aanspraak, zelfs niet gegrond op eenige door God tevoren hun goedgunstig gedane toezegging. Het is hunnerzijds alles onverdiend en verbeurd.

Kunnen we hier echter van genade spreken?

Sluit het begrip genade slechts in het begrip van het onverdiende en verbeurde?

Zou hier de term: vruchten of blijken van algemeene genade of gemeene gratie aangewend mogen worden, van passend gebruik zijn?

S. GREIJLDANUS.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Bekeerd-zijn.

Van een broeder kreeg ik een schrijven, waarin hij mij vroeg om troost.

Deze broeder zegt van zichzelf, dat hij gebroken heeft met de zonde, dat hij gelooft, dat om Christus' wille hem de zonde is vergeven.

Hij leest met heilbegeerigheid het Woord, hij gaat biddend met God om.

Zijn leven is, vergeleken met vroeger, geheel anders geworden.

Nu komt hij met de vraag: „ben ik bekeerd?”

Zijn vrouw meent, dat men om te kunnen zeggen, dat men bekeerd is, eerst schrikkelijke angsten over zijn zonden moet hebben doorleefd.

„Ik weet”, zoo schrijft hij, „dat Christus voor mijne zonden is gestorven; dat is mijn dagelijksche blijdschap. Maar moet ik nu niet benauwd en angstig zijn over mijne zonden?”

Deze gedachte ontnemt hem telkens nog weer

vaders plaats sterven. En wat de vader ook bidt tot den Heere, God nam de ziel van het kind tot Zich. Eerste blij van 's Heeren genadeheerschappij. Want in Davids berouw, in die uitbarsting van smart is het werk van den Heiligen Geest te zien. Daar is strijd gevoerd tusschen zonde en genade. En gelijk eerst de zonde als koning heerschte in het hart van dezen koning, zoo is nu de genade veel meer overvloedig geworden. Groot en koninklijk is David in Zijn berouw. Voor wie gelóóft is David hier op het hoogtepunt van zijn macht. Nooit is de mensch groter, dan wanneer hij voor den Heere buigt.

De genade-heerschappij des Heeren is nu verder ook hierin te zien hoe David de zonde vergeven wordt. Want dat is de macht Gods, dat Hij genade en verzoening geven kan in dit samenknopsel van ongerechtigheden. Dat nu David, ondanks alles, nog koning blijven kan, dankt hij, naast souverein welbehagen, aan den dood van zijn zoon. En nu wordt hem een andere zoon geboren uit deze vrouw van Uria. Salomo is zijn naam. Hij zal de drager der nationale en messiaansche beloften zijn. Want weer komt Nathan en zegt, dat zijn naam zou wezen: Jedid-jah. Want de Heere had hem lief!

Dat slaat ons met stomheid!

Want wanneer nu Matthéüs ons verhaalt, dat David, de koning, Salomo gewon bij haar, die Uria's vrouw was geweest, dan schittert hier tegen den diep-donkeren achtergrond van schrikkelijke zonden: ontucht, moord en leugen, de genade des Heeren HEEREN, de gadelooze verbondstrouw Gods. En wanneer dan een mensch murmureert en zich ergert aan 's Heeren doen, dan zegt de Schrift, dat Nathan zoo spreken moest en dat God zoo handelen wilde om des Heeren wil. Hier is sprake van het welbehagen Gods. Salomo, Israëls koning, door Godzelf gegeven. Jedid-jah!

Maar deze twee zonen van David en de vrouw

de rust en de zekerheid, zoodat de duisternis weer over hem komt.

Wie heeft nu gelijk, schrijft hij; mijn vrouw, die meent, dat er eerst nog heel wat anders met mij gebeuren moet, of ik zelf, die de tijden heb, waarin ik, ondanks alles, roem in de genade Gods in Christus en die nog wel vol zwakheid en gebreken ben, maar toch sta naar heiligmaking.

Ik ben blij, dat deze broeder zoo schrijft en dat hij mij daardoor de gelegenheid geeft over deze dingen nog eens iets te zeggen.

Blij ben ik ook, dat ik hem mag troosten en moed inspreken.

De zaak, waarover het hier gaat is de quaestie van zondekennis.

Met de opvatting over die zondekennis in ons leven is het eigenaardig gesteld.

Niet zelden zet men de dingen hier in een precies omgekeerde volgorde als bij de verlossing.

Men begrijpt wel, dat men eerst de verlossing geloovig moet aanvaarden en pas daarna de blijdschap over de verlossing kan genieten.

Maar bij de ellende meent men, dat men eerst moet gevoelen hoe ellendig men is en dat men pas daarna geloovig kan aanvaarden de veroordeeling, die God in Zijn Woord over ons doet uitgaan.

Bij de verlossing aanvaardt men dus wel: eerst gelooven, dan gevoelen.

Bij de ellende wil men eerst gevoelen, dan gelooven.

Daarin nu schuilt een groote dwaling.

Dat ik een zondaar ben, een groot zondaar, doemwaardig, dat kan ik alléén weten uit het Woord.

Maar het Woord kan ik alléén aanvaarden door het geloof.

Evenals ik alléén door het geloof weet, dat ik verlost ben, evenzo weet ik ook, dat ik een doemwaardig zondaar ben door het geloof. Eerst wanneer ik dat heb geloofd, kan ik de droefheid, de smart over de zonde kennen.

Wanneer nu iemand mij zou vragen: „is mijn zondekennis diep genoeg?”

Dan antwoord ik: „Dat blijkt niet uit de grootheid van uw angst, uit de veelheid van uw tranen, maar hieruit, of gij tot Christus de toevlucht hebt genomen, Hem als uw Zaligmaker hebt omhelsd en u verheugt in de verlossing, die gij bij Hem hebt gevonden.

Op dat laatste komt alles aan. Het geloof in Jezus Christus.

Het antwoord op de vraag of iemand bekeerd is, hangt af van dit ééne, of hij gelooft dat Jezus zijn Heiland is en dat hij in Christus met God is verzoend. Immers, wie dat zeggen mag, die toont daarin, dat al de drie stukken, waarvan de Catechismus in Zondag I spreekt, bij hem worden gevonden.

Door tot Christus de toevlucht te nemen, toont hij immers, dat hij zichzelf, door het geloof, als verloren heeft leeren zien, en door in Christus te gelooven zal hij vanzelf tot een leven van dankbaarheid worden gedrongen.

Het is dus niet zóó, dat wij eerst overtuigd moeten zijn van de echtheid van onze zondekennis, eer wij Christus als onzen Heiland mogen omhelzen;

van Uria schaduwen het werk van den grooten Zoon van David af.

De ééne sterft om 's vaders schuld en zonde, opdat vader toch maar zal regeeren. En de ander leeft om 's vaders huis te bouwen en voort te zetten tot aan den Christus toe, om de heerschappij van vader over te nemen.

Zoo is de echtbreuk van vader David verzoend. Onoorgoedelijk welbehagen Gods! Ergernis en dwaasheid!

Achitofel ergert zich dood, hangt zich op, wanneer hij ziet hoe David, de tyrant, terugkeert naar den troon en merkt hoe de Heere hem weer op den troon zet. Hij weigert Gods bestuur te erkennen, wanneer Deze David rechtvaardigt om Zijn welbehagen. Achitofel kan het niet verdragen, dat evangelie van vrije genade, dat David terugvoert naar den troon met de boodschap, dat God goddeloozen rechtvaardigt.²⁾

En zoo nu is het Huis van David een aanstoot in deze wereld. Omdat God erin triumfeert door genade en zelfs de echtbreuk van David verzoent, van een David, die zich vergrepen had aan 's Heeren volk en de rechten der theocratie misbruikte voor eigen lusten.

Tusschen David en Salomo staat de vrouw, die wij moeten blijven kennen als de vrouw van Uria. Och neen! niet deze vrouw beheerscht de situatie. Wanneer het safan gelukt was zijn boos plan te volvoeren, dan was Uria's vrouw de val geweest voor David en zijn huis. Maar nu beheerscht 's Heeren genade de gansche situatie. Door geloof ziet ge schitteren in David — Uria's vrouw — Salomo — souvereine genade!

Bellingwolde.

D. K. WIELENGA.

1) cf. K. Schilder, „Christus in Zijn lijden”, II, 238 v.v.

2) a.w. II, 242 v.v.

neen, maar wij moeten, door Christus aan te grijpen, de echtheid onzer zondekennis toonen. Wij moeten niet wachten met ons in Christus te verheugen, totdat wij denken dat onze heiligmaking voldoende is, maar wij moeten ons in Christus verheugen om zoo tot de heiligmaking te worden voortgestuwd.

Mij dunkt, als de broeder, die mij schreef, deze dingen overweegt, dan zal zijn vreeze wel worden weggenomen.

Lieve broeder, gij moet u, zelfs door uw vrouw niet, van het rechte spoor laten brengen.

Gij gelooft, dat Christus voor uw zonden is gestorven.

Maar hoe zoudt gij dan nog angstig kunnen zijn om uwer zonden wil?

Die zonden kunnen u immers geen kwaad meer doen?

Zeker, het zal u spijten, dat gij gezondigd hebt; gij zult er berouw van hebben.

En naarmate gij u meer verheugt in de vergevende liefde Gods in Christus, zal dat berouw grooter wezen.

Maar angst, benauwdheid, hoe zouden die een plaats bij u kunnen hebben. Dat zou alléén kunnen, als gij het geloof weer losliet.

En dat mag immers niet?

Ik weet wel, dat er mensen zijn, die denken, dat het langs dien weg moet.

Maar dat is niet naar de Schrift.

Angst kan er immers alleen zijn, wanneer wij niet gelooven.

Angst is ongelooft; en ongelooft is zonde. Wat God wil, dat is dat, dat wij tegelijk met de geloovige erkenning van onze zondeschuld ook geloovig rusten in Zijn vergeving in Christus.

Alle voorstelling, dat daartusschen liggen moet een tijd van angst en benauwdheid, is menschelijke dwaling.

Zeker, daar zijn mensen, die dien weg langs komen.

Maar wij moeten den Heere bidden, dat Hij ons daarvoor beware, inslêe van dat wij dat zouden zoeken.

Broeder, gij gaat in het rechte spoor. Blijf u verheugen in Christus; ge behoeft, gij moogt niet twifelen. Ga zoo door, dan zal uw inzicht in, uw droefheid over de zonde steeds grooter worden.

Dan zal uw heiligmaking gedurig toenemen.

Ziek ook uw vrouw tot dit inzicht te brengen.

Leef dicht bij den Heere en laat uw blijdschap een prediking zijn van de heerlijkheid van Gods genade. Hebt het wel. —

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Rondom de Kuiper-literatuur.

II.

Kuiperherdenking of Kuiperkrenking?

In het Kuiper-nummer van het „Gereformeerd Jongelingsblad“ komt een artikel voor (niet ondertekend), dat als titel voert: „De sociale denkbeelden van Dr Kuiper en hun uitbouw“.

Met groote verbazing zal menigen het gelezen hebben. Het is, blijkens de (I) die onder den titel staat, het eerste van een serie.

Schrijvende over de „sovereiniteit in eigen kring“, zooals, naar het oordeel van den Schrijver althans, Dr Kuiper die leerde, geeft de ongenoemde Auteur de volgende opmerkingen ten beste:

Het is echter gebleken, dat het beginsel van de sovereigniteit in eigen kring nadere uitwerking behoeft. De toepassing van dit beginsel schept de waarborg tegen de mogelijkheid, dat één der organismen op een troon geplaatst wordt, waarop het geen recht heeft. Doch de verwerping van alle absolutistische neigingen sluit nog niet in, dat er geen samenwerking tusschen die organismen moet zijn. Hierop de aandacht te vestigen is zeker noodzakelijk, in het bijzonder nu er stemmen opgaan voor een uitbouw in een volkomen verkeerde richting, doordat pogingen in het werk worden gesteld de sovereigniteit in eigen kring te doen steunen op de sovereigniteit in eigen wetskring. Dan worden dus de verschillende kringen tot wetskringen verheven, die ieder hun eigen wetmatigheid zouden hebben en onderling onherleidbaar zouden zijn. In dat geval gaat men echter de kringen een sovereigniteit toekennen, waarop zij geen recht hebben.

De gedachten van de sovereigniteit in eigen wetskring ziet geheel over het hoofd, dat de verschillende kringen hun bestaansrecht niet aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid ontleenen, doch dat zij dit alleen ontleenen aan den mensch. Alle kringen gaan van hem uit, en zullen dus ook weer tot hem moeten terugkeeren. Er kan nooit sprake zijn van een onderling onherleidbare wetmatigheid, omdat God aan den mensch Zijn wet heeft gesteld, en dus elke wetmatigheid, die eventueel in een bepaald kring zou heerschen, slechts een afgeleide en geen zelfstandige kan zijn. En evenmin vinden de drie groote samenlevingsverbanden van den mensch, Kerk, Staat en Maatschappij, hun bestemming in den één of anderen wetskring, doch alleen en uitsluitend in den mensch zelf. Zij zijn gevormd uit oorzaak van den zondeval van den mensch. Zonder zonde zou het niet noodig geweest zijn, dat God Zijn Zoon bestemd had voor het stichten van een Kerk op aarde in geïnstitueerde vorm; die kerk zou dan geschreven zijn geweest in de harten der menschen en geen uiterlijk zichtbaren vorm hebben noodig gehad. Evenmin had een staatsorganisatie in het

leven behoeven te worden geroepen; alles, wat recht en noodzakelijk was, zou zonder eenigen uiterlijken dwang tot stand zijn gekomen. En had het aardrijk geen doornen en distelen voortgebracht, dan zou de vorming van een georganiseerde maatschappij niet noodig zijn geweest ter voorziening in de menschelijke behoeften.

De genoemde drie organismen zijn dus uit den zondeval voortgevloeid en dan kan het ook niet anders, of zij moeten in de bestrijding van de zonde en haar gevolgen hun gemeenschappelijk doel vinden. Het geestelijk en stoffelijk welzijn van den mensch is het gemeenschappelijk doel, waartoe Kerk, Staat en Maatschappij moeten samenwerken, en in die richting moet dan ook de uitbouw van de leer der sovereigniteit in eigen kring worden gezocht.

Enkele uitspraken hebben we vet laten drukken. 't Is werkelijk onbegrijpelijk hoe iemand, die studie van deze dingen gemaakt heeft, zulke enormiteiten kan verkondigen.

Eerst wordt dus betoogd, dat volgens de filosofie der wetsidee de verschillende kringen, aan welke, naar Dr Kuipers oordeel, „sovereiniteit in eigen kring“ toekomt, tot wetskringen worden „VERHEVEN“. Laat me mogen zeggen, dat niemand van hen, die die wijsbegeerte als de uitwerking van Kuipers gronddenkbeelden aanvaarden, aan zulke dwaasheid ook maar heeft gedacht! De kringen die Kuiper bedoelde waren levensverbanden als gezin, familie, staat, kerk enz., maar die levensverbanden zijn totaal iets anders dan de wetskringen, in de beteekenis van door God onder eigen wet gestelde zijden der werkelijkheid, zooals genoemde filosofie die ziet.

Nog een zeer ernstige grief heeft de schrijver tegen de filosofie, die de „sovereiniteit in eigen wetskring“ poneert. Die filosofie heeft wat over het hoofd gezien! Dat is voor een goede filosofie een heel leelijk ding! En wat zag ze dan wel over het hoofd? Dit: dat de wetskringen hun bestaansrecht alleen ontleenen aan den mensch! Ik heb aan drukfouten of schrijffouten gedacht, maar ik kan het niet anders lezen dan het er staat. De schrijver vervolgt immers: Alle kringen gaan van hem (den mensch) uit en zullen dus ook weer tot hem moeten terugkeeren.

Hier staan we voor het merkwaardige feit, dat wat de schrijver een grief acht tegen de wijsbegeerte der wetsidee, die wijsbegeerte zelf als haar grootste deugd beschouwt! Zij heeft werkelijk niet „over het hoofd gezien“, dat de wetskringen hun bestaansrecht ontleenen aan den mensch. Ze heeft dat zoo fel en zoo scherp mogelijk afgewezen! Hun bestaansrecht ontleenen die wetskringen alleen aan God, aan Zijn souverainen Schepperswil en aan niets en niemand anders.

De schrijver laat het, door de tegenstelling te poneeren van: „niet aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid“... „doch aan den mensch“, voorkomen, alsof die filosofie zelf zou betoogen, dat de wetskringen hun bestaansrecht aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid (!?) zouden ontleenen. Niets evenwel verfoeit die wijsbegeerte meer dan die gedachte. Ze heeft een principiële haat tegen iedere beschouwing, die de zelfgenoegzaamheid der schepselen poneert.

Nu is het ongetwijfeld het recht van den schrijver die wijsbegeerte te critiseren. Maar dan niet anoniem en ook niet in het Jongelingsblad! En hij moet zeker geen caricatuurvoorstellingen geven. Want dan wordt zijn kritiek op genoemde filosofie geen kritiek op die wijsbegeerte zelf, maar alleen op eigen gebrekkige kennis ervan en inzicht erin. Men kan iets alleen in zooverre critiseren als men het kent!

Erger wordt het evenwel, als de Schrijver als eigen opvatting doorgeeft, dat de drie groote samenlevingsverbanden Kerk, Staat en Maatschappij hun bestemming „alleen en uitsluitend“ in den mensch vinden.!

Hier tegenover zou ik willen plaatsen de uitspraak van Kuiper: „de schepping is er om Gods wil. Hij heeft alle ding om Zichzelf wil geschapen. Deswege schiep Hij zelfs een religieuze expressie in heel de natuur, in de plant, in het dier, in het kind... De mensch blijft instrument (!) en middel (!), God alleen is oorzaak en doel (!), uitgangspunt en punt van ruste, de bron waaruit de wateren vloeien en de oceaan waarin ze zich uitstorten“ (Calvinisme p. 39/40).

Verder betoogt de Schrijver, dat Kerk, Staat en Maatschappij „zijn gevormd uit oorzaak van den zondeval“. Ook de Maatschappij dus! Neen, we luisteren weer liever naar Kuiper! Die heeft ons klaar geleerd, dat gansch het maatschappelijk leven uit de schepping opkomt! Al geeft hij grif toe, „dat de zonde, gestuit door de „gemeene gratie“, in deze onderscheidene levensuitingen (der maatschappij n.l. — C. V.) velerlei wijziging aanbracht, die eerst na het verloren paradijs opkwam en straks weer ondergaat als het rijk der heerlijkheid komt, toch is het grondkarakter van deze levensuitingen gebleven wat het oorspronkelijk was. Het is allegader scheppingsleven (!)

1) Wat de schrijver bedoelt als hij zegt, dat die drie verbanden hun bestemming niet vinden „in den één of anderen wetskring“ blijft weer in het duister. Bij mijn weten heeft geen sterveling ooit iets zoo onzinnigs geleerd.

naar scheppingsordinantie, en dies organisch zich ontwikkelend.“ (Calvinisme, p. 79/80).

En dan die bewering, dat de Kerk met Staat en Maatschappij moet samenwerken met als doel „het geestelijk en stoffelijk welzijn van den mensch“ (!?) Is dat nu de taak van de Kerk? De Kerk, zegt Kuiper, is de herstellende, de herboren menscheit, met Christus als Hoofd in den hemel! Het wezenlijk heilgdom is nu daarboven! Hier op aarde wordt ze openbaar als „een vergadering van geloovigen, een schare van in vereniging optredende belijders, die kerke-lijk samenleven in gehoorzaamheid aan de ordina-ntien, die Christus hun hiervoor gaf. Er is niet een „Heilsanstalt“, die genade als medicijn uitdeelt“... En is het doel der kerk het „stoffelijk en geestelijk welzijn van den mensch“? Neen, zegt Kuiper zeer beslist. „Dat doel nu is niet menschelijk egoïstisch: het gereed-maken van de geloovigen voor den hemel“... „Neen, de kerk is er om Gods wil“... „Het gaat in de kerk niet om een „eigen garantie voor den hemel“, maar om „de verheerlijking van uw God““ (Calvinisme, p. 51, 53, 56/7).

Jammer, dat het Kuiper-no. van het Jongelingsblad met deze vlekken was bezoedeld.

Het artikel is zeker aan den scherpen blik der Redactie ontsnapt.

H.

C. V.

PERSSCHOUW

„Onzuivere lucht“ in de kerk van Scheveningen?

In „Credo“ haalt Prof. Hepp een uitspraak van Dr Feenstra aan in betrekking tot de „onpersoonlijke menschelijke natuur“; zooals men weet, heeft Prof. Hepp zelfstandige denkbeelden ten aanzien van het vraagstuk, waaraan de gereformeerden in den bloetijd deze solutie gaven, dat in Christus de twee naturen samenkamen tot één persoon; en nu laat Prof. Hepp een goedkeurend woord hooren over Dr Feenstra. Prof. Hepps blad houdt zich wel buiten de kwesties, die zijn brochures opwerpen, maar laat toch zijdelings — ook al is het enkele maanden later — nog wel eens een stem hooren, die daardoor althans op die brochures betrekking krijgt, ook al heeft ze dit zelf niet bedoeld. Gelijk Prof. Hepp van een „Pro Ecclesia-groep“ spreekt, zoo zal hij allicht ook hier aan de „Wachter-groep“ gedacht hebben; Dr Feenstra is aan de redactie van dit blad verbonden.

Het verblijdt ons, dat Prof. Hepp Dr Feenstra zoo goed gereformeerd vindt; we zijn het er heelemaal mee eens. Jammer alleen maar, dat men bij hem tegenwoordig zoo spoedig van standplaats wisselen moet: zoo is iemand aan den goeden kant van het weerhuisje, en zoo aan den kwaden. Want volgens de uitdrukkelijke verklaring van Prof. Hepp, volgens welke, wie het verbond zelfs ook maar in zijn bestaan en voortbestaan tweezijdig noemt, moet ook Dr Feenstra, evenals Dr Abr. Kuiper, Dr L. v. d. Zanden, en ondergeteekende, worden gezien als een imperser van „onzuivere lucht“ in de kerk van Scheveningen en in „De Wachter“. Dr Feenstra schreef in dit orgaan:

„Het verbond der werken is gegeven bij de schepping. Daarom kan de mensch zeggen tot God: Mijn maker is mijn Man. God de Schepper is de Verbonds-God.“

God heeft dat verbond opgericht. Hij is de eenige oorsprong van het verbond. Het is niet zoo, dat God eerst den mensch geschapen heeft en dat Hij toen met dien mensch een verbond heeft gesloten, zoodat beide partijen het verbond hebben tot stand gebracht. Neen, het verbond der werken is in oorsprong mono-leurisch, eenzijdig. God alleen heeft het opgericht. Het was klaar en de mensch had niets anders te doen, dan het dankbaar te aanvaarden. Was het voor hem geen voorrecht te kunnen en te mogen zeggen: Mijn maker is mijn Man?

Alles in het verbond is van God en er is niets van ons bij.

2. In uitwerking is het tweezijdig. God alleen richt het verbond der werken op. Maar als hij het opgericht heeft, dan ook heeft de mensch te aanvaarden en in die aanvaarding ligt het tweede deel van het verbond, aangezien in alle verbonden twee deelen begrepen zijn. In uitwerking is het verbond der werken tweezijdig geweest.

De mensch kon het verbond houden en ook verbreken. Hij kon de eisch van het werkverbond houden en vervullen en hij kon ook de eisch van dat verbond niet vervullen. Hij kon komen van het kunnen-zondigen tot het niet-kunnen-zondigen en ook tot het niet-kunnen-niet-zondigen.“

En dezelfde auteur merkte op in zijn „Dogmatische Hoofddlijnen“ (2e druk, 1935, 36, 44):

„Daartoe richtte God het Werkverbond met Adam op, niet officieel, zooals dit geschiedt als twee partijen, los van elkaar zijnde, een verbond sluiten, maar organisch, bij de schepping, zooals er een verbondsverhouding is van moeder en kind.“

„Wat het verbond aangaat, wordt in Genesis 3:15 de zaak genoemd. Daar zijn de beide partijen. God zet vijandschap tusschen satan en het zaad der vrouw, dat is vriendschap tusschen God en mensch.“

2) Wie gelooft — en begrijpt — het beweren, dat indien de zonde niet gekomen ware, de kerk geschreven zou zijn geweest in de harten der menschen en geen uiterlijk zichtbaren vorm zou hebben noodig gehad?

De naam

Het verbond pleurist hand opric verbond. E gaat tussch gaat tussel monopleuri Als het het tevens bonden zij en tusschen oorsprong

Ook deze van Prof. H nog maar „onzuiver“, laten hebt, a

De A. de B ingezonden welke Prof. dogmatisch opgevat buit hij natuurlijk natuurlijk be ding. En zich opmaak matie, is hij tot het punt dubbel voor quaestione is hij drie-risch volkom matiek ken a tot z mon anders co zinnigjes ove eens aanged

Daarom is een ander, deze zijde g werkers zegt: karakter-bee den ander, e het diepe h wat voor protest. Twee dag, die a met liver we studeeren d zijde verneem wel gaarne en de ander nog hoort ge waarin gelij maar dan in menten, of afleidt van En dan is protest opne schuldig is persoonlijke over in ons ging, waar voor „den b drukte wil. hij spreken zwijgen en s al meer beki Intusschen Weekblad“ p deze kwestie wezen zijn s „Het Hande genoemd har culpa van de

De I. de V

Terwijl v maastaf worden, v bare lee of groep v Ik wil a Maar dan gevaarlijk Kerken.

In hetzelfde

Als Prof. voorkomen was hij b voor zijn h heel ander meer moel te laten wa vels citates in den g blijklijk is naar den gewild. Ha woord vee zelf de wis De de Gra eens: ik g gedachten Hepp nu a De de Gra vrij blijft Prof. Hepp menschelijk, mogelijk,